

Arthropoda

20 listopada 2022

1 Typ Arthropoda-Stawonogi

Najliczniejsze bezkręgowce, w znacznej większości owady

2 Wspólne cechy

- Segmentowana budowa ciała i pancerza
 - Głowa
 - Tłów
 - Odwłok
- Niekiedy głowa zrosnięta z tłowiem w głowotłów
- Odnuża ruchome, segmenty połączone stawami
- Funkcja i liczba odnóży jest podstawą systematyki
- Wzrost jako wylinki
- Szkielet zewnętrzny

3 Gromada Trilobita (Kambr-Perm)

- Wyłącznie morskie
- Ortostratygraficzne, przewodnie dla kambru

- Kilka mm- Kilkanaście cm
- Opisano 1300 rodzajów
- w ordowiku przeszły mocną radiację

3.1 Pancerz Trilibitów (Tergit)

- z substancji organicznej wzmocnionej CaCO_3 , chroni stronę grzbietową
- Zawija się pod spód tworząc podbicie

3.2 Budowa

- Cephalon - Tarcza głowowa
- Thorax - Tłóv
- Pygidium - Tarcza ogonowa

3.2.1 Budowa cephalonu

Wypukła Glabella, występują na niej parzyste bruzdy dzielące ją na płat czołowy i potyliczny, po jej stronach występują policzki z oczami. Przez policzki i oczy przechodzi szew policzkowy - Linia pęknięcia policzka. Dzieli policzek na ruchomą część zewn. i nieruchomą część wewn. zrośniętą z glabella. Inną funkcją jest ułatwienie pęknięcia skorupy podczas wylinienia. Glabella i policzki nieruchome to **KRANIDIUM** z części ruchomych policzka często wyrastają kolce. W przedniej części cephalonu może występować rąbek. Z przodu dolnej części występuje blaszka - Rostrum a poza nią językowata blaszka Hypostracum. Są to Sterenity używane do rozdrabniania pokarmu

Typy szwów policzkowych

- Odwrócony - zaczyna się z tyłu i biegnie do przodu
- Kątowy - zaczyna się w narożniku
- Przedni - zaczyna się z przodu

3.3 Budowa oczu trylobitów

W oku występują pryzmatyczne kalcyty

Podział - Oko holohroniczne - 100-kilka Tyś soczewek stykających się pokryte wspólną błoną - Oko schizohroniczne 400 soczewek nie stykających się z własną błoną Trylobity bez oczu oraz wypustek oczowych to infauna

4 Thorax

Thorax 2-44 ruchomych części połączonych segmentów (zwykle 8-16) umożliwiającymi zwinąć się

Sposoby zwinienia się trylobitów

- Kuliste
- Dyskoidalne

4.1 Budowa Pygidium

- Tarcza utworzona przez zrośnięte segmenty
- Zakończenie owalne, kolczaste, spiczaste
- Może mieć ornamentacje ze zrośniętych segmentów

4.2 Budowa Odnóży trylobitów

- 1 para przekształcona w czółki
- pozostałe to lokomocyjne
- 3 części
 - Sympodit
 - eksopodit
 - Endopodit

4.3 Tryb życia trylobitów (Epifauna i infauna)

Dla kambru są ortostratygraficzne

W ordowiku przeszły mocną radiację , pojawiły się wtedy też grapolity i trylobity utraciły status ortostratygraficzny, wymarły w permie

5 Podtyp Chelicerata (Ordowik-Perm) Gromada Merostromata podgromada Eurype-roidea

- Zrośnięty Głowotłów
- Wydłużony odwłok
- Ostatnia para szczękoczołków zakończona szczypcami
- 1 para nogogłaszczek
- 4 pary odnóży lokomocyjnych

6 Podtyp Crustacea Gromada Ostracoda (Kambr-R)

- 0.5mm-30mm
- Dwuskorupowe, silnie zwapniały pancerz, symetria muszli małży
- Skorupki połączone zamkiem, więzadło, mięśnie
- Skorupki ornamentowane
- W środku żyje organizm z głowotłowiem, segmentowane odnóża, mały odwłok
- Dymorfizm płciowy
- Przechodzą linienie
- Eurohaliczne

- Progresywne, czasem parastratygraficzne